

§ 1 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde

att *Annette Rydell* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Magnus Manhammar (S) under tiden för hans ledighet den 1–31 juli samt

att *Marcus Wennerström* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Gustaf Lantz (S) under tiden för hans ledighet den 28 augusti 2023–30 april 2024.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält Annette Rydell som suppleant i kulturutskottet under Magnus Manhammars ledighet samt Marcus Wennerström som suppleant i justitieutskottet och i socialutskottet under Gustaf Lantz ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 1–31 juli* till

suppleant i kulturutskottet

Annette Rydell (S)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 28 augusti 2023–30 april 2024* till

suppleant i justitieutskottet

Marcus Wennerström (S)

suppleant i socialutskottet

Marcus Wennerström (S)

§ 3 Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 1 juni kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:37 för torsdagen den 25 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från näringsutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2022/23:366

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:366 Etableringsjobb
av Sofia Amloh (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 26 juni 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 25 maj 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Näringsutskottets betänkande

2022/23:NU17 Kompletterande bestämmelser till EU:s gaslagringsförordning

Skatteutskottets betänkanden

2022/23:SkU17 Förlängning av den tillfälligt utökade skattenedsättningen på viss dieselanvändning inom jord-, skogs- och vattenbruk

2022/23:SkU18 Tillfällig skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen

2022/23:SkU19 Ändrad placering av betalstation för trängselskatt i Haga-staden

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:304 om gasstöd till hushållen

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Ola Möller har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att kompensera de helsingborgare som inte får något gasstöd och vilka skäl som ligger till grund för mitt beslut att stryka en viss mening som enligt uppgifter i Helsingborgs Dagblad har strukits ur förslaget.

Jag vill börja med att säga att det här är en väldigt svår tid för många hushåll och företag. Jag känner verkligen med de hushåll som drabbats av de extrema energipriser vi sett sedan hösten 2021 och framför allt sedan Rysslands invasion av Ukraina. Jag vill också vara tydlig med att de olika stöd som regeringen har tagit fram inte på något sätt kan kompensera fullt ut för de effekter som de mycket höga energipriserna har haft på hushållens och företagens kostnader. Vi kan lindra effekterna i viss mån men inte undanröja dem.

En förutsättning för gasprisstödet är att konsumenten hade rätt att ta ut gas i uttagspunkten enligt ett avtal med gasnätsföretaget den 1 februari 2023. Gasnätsföretagen som ska administrera stödet har förklarat att detta inte är praktiskt möjligt att göra utan ett brytdatum, och valet står då mellan att fastställa ett brytdatum och att inte ge något stöd alls. Svåra avvägningar behöver göras, och regeringen har arbetat för att så många som möjligt ska kunna ta del av det välbehövliga gasprisstödet. Konsumenter i elområde 4 har som bekant även haft höga elpriser och kan då få hjälp genom elstödet.

När det gäller Ola Möllers andra fråga, om att regeringen skulle ha strukit en del av sitt förslag, är det ett missförstånd om hur regeringen arbetar. Regeringskansliet tog fram ett utkast till förordning och remitterade det brett till berörda myndigheter och andra aktörer. Bland de svar som kom in fanns tydliga invändningar från gasnätsföretagen, som ska genomföra utbetalningarna och tillämpa förordningen, om att det inte skulle vara praktiskt möjligt att administrera gasprisstödet utan ett brytdatum.

När det gäller ytterligare gasprisstöd föreslår regeringen i vårändringsbudgeten att gasprisstöd ska ges även för november och december 2022. Regeringen avser att återkomma med eventuella justeringar av stödförordningen med anledning av detta.

Anf. 2 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag vill givetvis börja med att tacka näringsministern för svaret på interpellationen.

Den här interpellationen är ställd eftersom nuvarande statsminister Ulf Kristersson satt i köket hemma hos helsingborgare och lovade guld och gröna skogar om bara hans sida vann valet. Vi har hört den förut.

Elprisstöd per den 1 november, sedan i god tid före jul, och ett högkostnadsskydd skulle komma. Inget kom. Det skulle byggas ny kärnkraft från dag ett, och enligt vad nuvarande finansministern twittrade skulle det sättas igång inom hundra dagar från att regeringen tillträdde. Nuvarande näringsministern skulle stoppa stålskogar, men det blev som det blev med den saken också.

Det skulle bli 9 eller 10 kronors sänkning vid pump för dieseln och 5 eller 6,50 för bensinen. Men vi vet ju hur det blev med den saken. Där lyckades till och med statsministern bryta löftet om 5,50 som gavs härförleden med mindre än 24 timmars varsel. Archer till Ukraina skulle komma direkt efter valet, och alla ryska spioner skulle utvisas. Det skulle bli avskaffade amorteringskrav, behovsprövad arbetskraftsinvandring och massor av lagar införda mot gängen den 1 juni i år. Det skulle inte bli några skattehöjningar.

Det blir inga 20 miljarder till rättsväsendet. Det blir inte 2 procent av bnp till försvarsanslagen. Det skulle inte bli någon höjd skatt på ISK-konton, men det blev det trots löfte om sänkning. Och kanske det mest uppmärksammade: Det skulle bli billigare falukorvar, enligt nuvarande näringsministern.

En kollega till mig pratade med riksdagsjournalister om just detta. Visst har politiker ibland ställt ut löften och inte hållit dem. Men då brukar politiker kliva fram och be om ursäkt för det och förklara varför. Det sker inte nu, enligt riksdagsjournalisterna. Nu viftas de bara bort. Och i stället ser vi att nya löften ställs ut och bryts på mindre än 24 timmar. Det är såklart anmärkningsvärt. Det skadar förtroendet för politiken.

Det som gör mig ledsen i detta fall är att nuvarande statsministern har tittat hemma hos en helsingborgare, tittat henne i ögonen och lovat gasstödet, bara han vann valet. Men det löftet bröts. Om man bryter ett löfte som man gett till en enskild människa i dennes kök och har tittat henne i ögonen tycker jag att man ber om ursäkt.

Statsministern är inte här. Men näringsministern är här, och regionstyrelsen i Skånes moderata ordförande har tidigare påtalat att näringsministern har varit arrogant och oseriös. Inga moderata riksdagsledamöter är i på plats i kammaren. Jag hade önskat att de också var här för att företräda skåningarna. Men det kan bero på att det är lättare att kritisera näringsministern, som inte är med i deras parti, än att kritisera den egna statsministern, som är med i deras parti. Jag får ändå ge näringsministern att det inte är hennes fel.

Det är trots allt som näringsministern säger; det har funnits förslag för att lösa frågan. Därför undrar jag om näringsministern skulle kunna tänka sig att å regeringens och statsministerns vägnar be om ursäkt för de löften som statsministern har brutit. Det är otvivelaktigt att löftet utstälts och brutits. Det har inte förnekats av statsministern.

Jag ger näringsministern chansen. Är näringsministern beredd att å regeringens och statsministerns vägnar be helsingborgarna, vars förtroende för regeringen förbrukats, om ursäkt?

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja fråga ledamoten om ledamoten har någon fråga i sak.

Anf. 4 OLA MÖLLER (S):

Herr talman och näringsministern! Jag tolkar det som ett nej.

I sak är det intressant att enskilda företag har sådan makt över regeringens politik som visar sig i detta ärende. Det är intressant, eftersom det sker inte bara i detta ärende. Min kollega Marianne Fundahn kommer från en annan del av det som näringsministern brukar kalla hjärtlandet, nämligen Trelleborg. Hon ställde en fråga om bostadsrättsinnehavares och hyresgästers rätt till gasstöd. Också där var näringsministern tydlig i ett skriftligt svar med att det var komplicerat för företagen och att det därför inte gick.

För mig är det obegripligt i en tid då Chat GPT skulle klara att skriva en uppsats på en A-kurs om gasstöd på universitetet och då My AI på Snapchat säkert kan redogöra för både den ena och den andra åsikten om gasstödet. Men ett företag kan inte gå tillbaka i tiden och se att en viss dag

hade en viss kund en viss förbrukning och därmed en viss avgift. Att man inte kan göra det utan att regeringen ska kliva fram och säga att det ska ske per ett visst datum är ganska anmärkningsvärt. Jag tror att många av de elever som nu sitter på läktaren här mycket väl skulle klara av att göra den uträkningen.

Det intressanta är också att det är klart att man skulle kunna lösa detta. Man hade kunnat ha två brytpunkter.

Dessutom känner vi igen argumentationen, att det inte är möjligt, från när det handlade om juridiska personer och elstöd. Då gick det inte att skilja ut enskilda firmor från stödet. Sedan blev det en mediestorm när det vi tror var en enskild firma – vi vet inte om det var en enskild firma eller inte – fick över 700 000 i stöd. Då gick det plötsligt att skilja på enskilda firmor och privatpersoner i nästa omgång, herr talman.

Det handlar alltså om politisk vilja. Den stora frågan blir varför regeringen låter sig styras av ett enskilt bolag utan att ifrågasätta det.

Det håller inte att säga att det var bråttom. Med tanke på tidsåtgången mellan att regeringen tillträdde och när gasstödet kommer är det uppenbart att det inte har varit någon större fara när det gäller tidsaspekten. Det gäller för övrigt även stöden till företagen, som också har tagit lång tid.

I sak undrar jag varför regeringen låter sig styras av enskilda företags intressen även i denna fråga, precis som i fråga om vinster i välfärden och skolföretagens sätt att suga ut pengar.

I sak undrar jag också varför näringsministern inte är beredd att be om ursäkt för ouppfyllda löften. Det om något är väl en saklig fråga. Det är givetvis också en moralisk fråga, som vi definitivt också bör diskutera här. Men i sak undrar jag varför näringsministern inte är beredd att be om ursäkt till de helsingborgare som hennes regeringschef tittade i ögonen och ljög för. Jag förstår det inte. Det är inte svårt.

Om näringsministern hade kunnat be om ursäkt hade hela frågan hamnat i ett annat läge. Man hade kunnat säga: ”Vi beklagar att vi har brustit i fråga om människors förtroende.” Det är ganska viktigt för det politiska systemet att vi politiker klarar av att erkänna om vi har gjort fel.

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Så här är det: Det finns ingen annan tidigare regering som har betalat ut så stort stöd till hushåll och företag i en så svår tid som nu som denna regering har gjort. Den här regeringen kommer att ha betalat ut totalt ungefär 55 miljarder i elstöd.

Det handlar om elstöd i fyra olika modeller. Två av dem når hushållen. Ungefär 5 miljoner svenska hushåll kommer att få ta del av elstödet. Det betalades ut i en första omgång i slutet av februari och början av mars, och en andra omgång kommer nu. Det är lindring med tusentals kronor till många hushåll som haft det mycket svårt. Och det är betydligt större, snabbare och säkrare än den förra regeringens förslag.

När det gäller elstöd till företag öppnar den ansökningstiden hos Skatteverket i morgon, herr talman. Då blir det möjligt för företagen att ansöka.

Därtill har vi betalat ut och tagit fram en modell för en typ av prisstöd även för kunder och hushåll med gas. Det har även nått helsingborgarna. Det var precis det statsministern lovade, att man skulle få fram ett prisstöd för dem som drabbats även av höga gaspriser.

Om vi jämför med den förra regeringens förslag pratar vi om avsevärt mycket högre nivåer för en vanlig villa. I den första elstödsomgången till hushåll kunde man som mest få mellan 6 000 och 7 000 med den förra regeringens förslag. Den som har en vanlig inkomst och en vanlig villa har kunnat få mellan 16 000 och 20 000 i elstöd i den första omgången. Det är avsevärt mycket högre.

Man fick det dessutom i direkt anslutning till den mycket tuffa vinter som har varit. Det kan jämföras med den förra regeringens modell enligt vilken det skulle börja betalas ut i april och för många under kommande sommar.

Vi kan också gå över till företagen. Hur mycket skulle företagen få i stöd med den förra regeringens modell, med Socialdemokraterna, som Ola Möller företräder, vid makten? Noll – man skulle få noll. Det är så dags att stå här med detta höga tonläge och komma med svepande anklagelser som inte har bäring på fakta och verklighet när man stod för exakt noll i stöd till företagen och noll till hushållen som har gas. Helsingborgarna fick noll med förra regeringens modell.

Det här är en modell som är i grunden dålig. Det är jag den första att erkänna. Varför då? Jo, den bygger på att man i efterhand ska försöka lappa och laga, eftersom Socialdemokraterna när de satt vid makten tog bort 3 000 megawatt planerbar kärnkraft. Priset för det har hela Sverige fått betala, inte minst södra Sverige och inte minst helsingborgarna.

Det beslutet var Ola Möller själv med och tog. Man vägrade att i denna kammare stoppa nedstängningen av Ringhals 1 och 2 när man hade chansen.

Det här är ett system och ett elstöd som inte är perfekt på långa vägar. Det är verkligen ett plåster på ett benbrott, i bästa fall. Det är inte värdigt välfärdslandet Sverige. Vi måste ha ett robust energisystem, som håller för svåra tider. Det var inte vad Socialdemokraterna lämnade efter sig.

Det kompenserar vi för nu. Och vi ger lindring i en svår tid. Men den enda vägen framåt är att bygga systemet starkt igen.

Anf. 6 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Det är intressant att näringsministern hävdar att den ekonomiska politik som nu förs är mer expansiv än den som fördes under pandemin. Hon säger att det inte finns någon regering som har gett lika stora stöd. Jag tror nog att näringsministern behöver läsa några finanspolitiska bilagor i budgetarna.

(Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD): Jag har en ordningsfråga, herr talman. Det handlar om elstöd.)

Nu sa alltså näringsministern att det gällde elstöd. Det är givetvis rätt, men det var inte det näringsministern sa. Ord betyder någonting. Löften betyder någonting. Om man inte klarar av att be om ursäkt för ett löftesbrott – som är särskilt flagrant eftersom statsministern satt hemma i köket hos helsingborgarna och lovade – tänker jag att man kanske inte ska vara så petig med orden.

Det är dessutom så att det var vi socialdemokrater som remitterade den modell som gäller nu. Det var ju bra, eftersom vi var tvungna att agera snabbt förra våren. Men regeringen har en tendens att så fort någonting har

gått snett säga att det är sossarnas fel. Hade vi fortsatt debattera ett tag till hade det förmodligen sagts att det var sossarnas fel att Ulf Kristersson utfärdade löftet. Det är så det fungerar.

I stället för att ta ansvar för sina egna löften och sin egen politik säger regeringen att allt är sossarnas fel. Men jag tar med mig hem till Helsingborg att Kristdemokraternas partiledare och vår nuvarande statsminister inte ber om ursäkt fastän de ljugit för helsingborgarna och låter företagen – med ganska svaga argument – bestämma regeringens politik. Vi ser det i denna fråga och i frågan om vinster i välfärden, och vi kommer att fortsätta få se det under mandatperioden, för det är sådan denna regering är.

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten har varit lite överallt och inte enbart rört interpellantens fråga. Kanske beror det på att statsministern – den nuvarande, men då i opposition – lovade ett gasprisstöd. Det blev också ett gasprisstöd. Det är bottom line. Det är fakta.

Blev det ett perfekt system? Nej. Det beror på att det inte går att kompensera i efterhand på ett bra sätt när man inte har gjort hemläxan från början. Det är regeringens uppgift nu att städa upp efter ett nedmonterat energisystem – och, herr talman, det är precis det vi gör. Det finns ingen quickfix. Det går enbart genom att bana väg för mer vindkraft där den är välkommen till lands och till havs och genom att riva alla hinder som står i vägen för att bygga upp ny kärnkraft. Det handlar om den kärnkraft som Socialdemokraterna vägrade rädda kvar och som gör att väldigt många hushåll i södra Sverige – inte minst i Helsingborg – har haft det otroligt tufft.

Titta bara på det löfte vi gav kring vården! Vi lovade att avsätta mer medel till att kapa vårdköer, och det är precis det vi gör. Titta på det löfte vi gav kring kärnkraften! Vi lovade att riva de hinder som finns vad gäller lagstiftning, antal platser och antal reaktorer, och det är precis det vi gör nu. Titta på löftet om att hålla i stödet till Ukraina! Det är större än någonsin, och ja – det blev Archer till Ukraina.

Titta på frågan om att göra det vi kan för att få ned priset på falukorv för de svenska hushållen! Ola Möller kan skratta bäst han vill i talarstolen, men jag tycker inte att det finns något roligt med att barn i Sverige ibland går och lägger sig med kurrande magar. Vi lovade att göra det vi kan för att få ned det som driver upp priset på mat i vårt land, och det är precis det vi gör med reduktionsplikten. Vi lovade att få ned den till 6 procent, och det är exakt det vi gör. Totalt sett kommer detta att vida överstiga de prisnivåer som gällde under valrörelsen när vi drog räkneexemplet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2022/23:327 om deltagande i North Sea Summit

Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag tog mig friheten att stå kvar här i talarstolen. Vi betar av flera interpellationer på rad. Det känns trevligt att veta att folk lyssnar

online på denna debatt, men jag vill också säga att ni som är på plats i kammaren och på läktaren är varmt välkomna.

Nu ska vi prata om vindkraft. Marielle Lahti har frågat mig varför Sverige inte deltar i North Sea Summit.

Som Marielle Lathi framför är North Sea Summit en sammankomst vars mål enligt Belgiens premiärminister Alexander De Croo är att bygga världens största gröna energianläggning i Nordsjön. Den första North Sea Summit hölls i Esbjerg den 31 maj 2022. Signatörerna var Belgien, Danmark, Tyskland och Nederländerna – ingen Bellman denna gång. Den andra hölls i april i år i Oostende med ett utökat antal länder. Under den tid som jag varit minister har inte Sverige fått förfrågan om att ingå i North Sea Summit.

Regeringen har föreslagit för riksdagen att ett av de energipolitiska målen ändras till 100 procent fossilfri elproduktion till 2040 eftersom alla fossilfria kraftslag behövs för att klara den gröna omställningen och för att möta en elanvändning på minst 300 terawattimmar år 2045.

Sverige har en lång kust, och intresset för att utveckla havsbaserad vindkraft i svenska vatten är stort. Den havsbaserade vindkraften har en roll i vårt framtida kraftsystem, och prövningen av havsbaserad vindkraft behöver snabbas upp. Regeringen beslutade därför den 4 maj 2023 att tillsätta en utredning för att effektivisera etableringen av havsbaserad vindkraft. Vidare har regeringen den 15 maj 2023 beslutat att tillåta två nya havsbaserade vindkraftsparker i Sveriges ekonomiska zon utanför Hallandskusten.

Jag har som den första ministern på åtta år deltagit i Wind Europes internationella konferens som hölls i Köpenhamn den 25 april i år. Sverige deltar även sedan flera år tillbaka i North Seas Energy Cooperation, NSEC, som är ett samarbete mellan Belgien, Frankrike, Tyskland, Nederländerna, Danmark, Luxemburg, Irland, Norge och Storbritannien om att utveckla den havsbaserade vindkraften i Nordsjön. I december 2022 undertecknade jag tillsammans med övriga deltagande länder ett så kallat memorandum of understanding med Storbritannien för dess fortsatta deltagande i samarbetet, då landet lämnade NSEC i samband med brexit.

Vidare deltar Sverige tillsammans med Danmark, Finland, Tyskland, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Norge, som är observer, i Baltic Energy Market Interconnection Plan, där det skapats en särskild arbetsgrupp med fokus på att samarbeta för att utveckla den havsbaserade vindkraften i Östersjön.

Med detta sagt kommer jag att fortsätta arbeta för att den havsbaserade vindkraften etableras nationellt där den är välkommen och inom de regionala samarbeten där vi medverkar.

Anf. 9 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Interpellationen handlade alltså om internationellt samarbete rörande byggnation av vindkraft till havs, precis som angavs nyss.

Jag vill ge en kort recap av vad som har hänt. I maj 2022 kom en så kallad Esbjergsdeklaration där fyra länder beslutade om ambitiösa satsningar på vindkraft till havs. Det var Tyskland, Danmark, Belgien och Nederländerna – ingen Bellman, fastän man är lite sugen på att lägga till det – som ingick den överenskommelsen. Bakgrunden till det samarbetet var

konsekvenserna av Rysslands anfallskrig i Ukraina. Syftet var att tillsammans jobba för att skapa förutsättningar för att bryta beroendet av fossila bränslen.

Dessa fyra länder beslutade att fyrdubbla den sammanlagda produktionen av havsbaserad vindkraft till 150 gigawatt till 2050. Som en jämförelse motsvarar det den årliga konsumtionen för 150 miljoner europeiska hushåll. Det är en mycket ambitiös satsning.

Knappt ett år senare, den 24 april i år, samlades nio länder för att delta i samarbetet som nu kallas North Sea Summit. Förutom de fyra länderna som var med initialt har också Frankrike, Luxemburg, Irland, Norge och Storbritannien anslutit sig. Fem länder till hade alltså räckt upp handen och velat delta i samarbetet.

Målen vässades ytterligare till att man skulle etablera 150 gigawatt vindkraft redan till 2030 i stället för 2050 och minst 300 gigawatt till 2050. Målet är alltså att bygga världens största gröna energianläggning i Nordsjön.

Vad är det exakt som de nio länderna kommer att göra tillsammans? Jo, dels ska man bygga en energiö, dels ska man undersöka var man kan bygga fler energiöar i de territorier som de nio länderna har. Man ska gemensamt se över hur man kan korta tillståndsprocesser samt ”poola” resurser för att söka finansiering för projekt via EU-medel.

Det är alltså nio länder som tillsammans axlar denna utmaning. Det skickar kraftfulla signaler till energiaktörer, näringsliv och hushåll om en politisk enighet, vilket är helt avgörande för investeringar i grön industri och på energiområdet.

Herr talman! Jag är glad över att statsrådet nämner samarbetet i North Seas Energy Cooperation, som är ett samarbete mellan de länder som statsrådet tog upp förut. De jobbar som sagt för att utveckla den havsbaserade vindkraften i Nordsjön. Värt att notera i sammanhanget är att samtliga länder som deltar i North Seas Energy Cooperation också deltar i North Sea Summit, utom ett. Det är bara Sverige som saknas.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till statsrådet: Varför gör Sverige en annorlunda bedömning än de andra länderna i samarbetsgruppen, varav två är våra nordiska grannar Norge och Danmark? Båda dessa deltar i såväl Nordic Sea Summit som North Seas Energy Cooperation. Det är svårt att se en annan förklaring än att Sverige helt enkelt har en lägre ambitionsnivå än våra grannländer.

Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag vill rikta ett tydligt tack till Marielle Lahti för frågan som är väl motiverad och utmanande i sak och pekar på det stora behov vi har av samarbete kring energifrågorna. Vi har ett behov av politiskt samarbete i Sverige. Det är därför vi har sagt att alla goda krafter behövs.

Det handlar bland annat om kraftslagen i sig; vi säger tydligt att vi välkomnar sol, vind, vatten och kärnkraft så länge det är fossilfritt och inte släpper ut mer utan möjliggör att vi kan klara högt uppsatta klimatmål och samtidigt värna välfärd och arbetstillfällen genom elektrifiering. Det kommer att krävas enorma mängder mer el för att göra detta.

Då kan vi inte säga att den enbart ska vara förnybar; vi måste säga att den ska vara primärt fossilfri. Då kan vi få loss tillräckligt av de goda krafter som behövs. Framför allt kan de kraftslag som finns – solen, vinden och kärnkraften – och som har lite olika egenskaper ge ett mer robust energisystem när man har rätt balans mellan dem. De förnybara kommer och går beroende på vädret, medan vattenkraften och kärnkraften ger en mer stabil leverans. Man behöver dock kunna växeldra och få till en bra mix.

I dag talar vi om vindkraften och behovet av ett internationellt samarbete i frågorna. Marielle Lahti och jag är överens om detta behov.

Vi har kanske inte en omedelbar geografisk anslutning till Nordsjön på samma sätt. Snarare är det faktum att vi så tydligt finns med i North Seas Energy Cooperation, som Marielle Lahti mycket riktigt påpekade, en signal om att vi har ett lite bredare engagemang än bara det omedelbara i Östersjön eller precis utanför västkusten.

Låt mig svara så konkret det bara går. Jag deltog i en annan interpellationsdebatt alldeles nyss då jag anklagades för löftesbrott och för att jag inte svarade på frågor. Jag håller inte med om något av det, utan jag försöker sätta en ära i att svara på frågor. Sedan kanske man inte alltid tycker om svaret, men det är en annan sak. Låt mig alltså svara på det som jag uppfattade att interpellanten är ute efter.

Jag utesluter inte att vi engagerar oss ytterligare i detta, men vi har som sagt inte fått någon direkt förfrågan om det. Det är alltså ingenting som vi aktivt har sagt nej till. Möjligen ska jag kasta in en brasklapp: Sverige befinner sig inte i ett läge där vi sätter specifika mål och låser oss för hur mycket kraftproduktion vi ska ha från ett särskilt kraftslag. Vi försöker se, lära och samarbeta med andra länder, men vi har inte låst exakt hur mycket vi ska ha från kärnkraft eller vindkraft.

Vi kanske kommer i ett läge då vi behöver diskutera det mer för att få till rätt mix. Just nu är det svårt att släppa på jättemycket mer vindkraft, eftersom energisystemet är så skört. Vi skulle behöva ha in mer av vattenkraft och kärnkraft för att också kunna släppa på mer vindkraft. Då hamnar vi kanske mer i en diskussion som denna, men det här är den brasklapp jag ser som skulle kunna göra att vi väljer att inte vara med här eller lägga vår tid någon annanstans.

Att vi valt att inte vara med i exakt denna del handlar inte om bristande engagemang. Vi finns med i den mer övergripande kretsen. Det är en tydlig signal om att vi ser behovet av samarbete och av att lära av varandra även runt Nordsjön.

Anf. 11 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag läser in att det finns ett visst hopp om att man eventuellt kan delta i någon form men att man inte ser ett omedelbart behov att delta i just det aktuella projektet.

Låt mig gå tillbaka till en del av interpellationssvaret som handlade om acceptansen, det vill säga där vindkraften är välkommen. Jag vill gå in lite på varför det är så viktigt att tala om vindkraft. Även statsrådet var inne på det.

Frågan är viktig eftersom vårt elbehov växer exponentiellt, och gör dessutom det inom väldigt kort tidsperiod. Värt att notera är att elbehovet hittills har varit i princip konstant under ganska lång tid. Det gör att det blir en väldigt stor förändring för oss nu. Orsaken till det ökade behovet är den gröna omställningen för att nå klimatmål. Det handlar bland annat om att industrin vill ställa om till fossilfri produktion och om en elektrifiering av transportsektorn.

Vi menar att man behöver jobba i flera spår för att möta behoven. Till exempel kan man spara energi genom energieffektivisering. Där finns många terawattimmar att hämta. Vi måste använda energin smartare genom att utnyttja den potential för flex som finns. Dessutom behöver vi bygga mer elproduktion. Förutom det måste vi förstås också bygga fler ledningar, elnät, som ska distribuera produktionen till hushåll och företag.

Det produktionslag som på kort tid kan tillgodose produktionsbehovet är vindkraft. Det går relativt snabbt att bygga och är det i särklass billigaste produktionslaget i vår energimix. Vi har som sagt aktörer som står på kö för att bygga förnybar energi lokalt, regionalt och längs Sveriges kuster.

Det är glädjande att höra att statsrådet välkomnar vindkraften och att beslut har fattats om att tillåta fler vindkraftsparker samt att en utredning tillsatts nu i maj för effektivisering av etablering av havsbaserad vindkraft. Jag hör också statsrådet säga att vindkraften är välkommen där den accepteras, och jag delar den åsikten. Vi är helt överens om det.

Acceptans och frågan om konkurrerande intressen från till exempel Försvarmaktens sida är två avgörande faktorer för etablering av vindkraft. Den förra regeringen tillsatte ju Incitamentsutredningen, vars syfte var att hitta sätt att kompensera boende när man bygger vindkraft för att öka acceptansen för att man ska välkomna utvecklingen av energisystemet. I december valde statsrådet att avgränsa uppdraget. Det var en avgränsning som utredaren själv menade omintetgjorde möjligheten att få tillräckliga förutsättningar för att öka acceptansen eller välkommandet av vindkraftsanläggningar.

Jag håller helt med om att det är jätteviktigt att de som påverkas av anläggning av vindkraftsparker får compensation, och det gäller både markägare och de som på något sätt störs av det hela.

Med anledning av det vill jag fråga statsrådet följande: Varför begränsades Incitamentsutredningen så att den, enligt utredaren själv, inte kunde komma med förslag som hade kunnat öka de lokala incitamenten för att säga ja och välkomna vindkraften och se den som ett positivt inslag – klirr i kassan, helt enkelt? Statsrådet säger ju själv att vindkraft är bra och att den behövs där den är välkommen.

Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att bejaka några delar av Marielle Lahtis inlägg, med några tillägg och nyanser från regeringens perspektiv.

Regeringen delar bilden att det som på kort sikt går att få loss av ytterligare ny kraftproduktion är vindkraft. Det finns ansökningar inne runt om i olika instanser i Sverige gällande landbaserad vindkraft. Några ansökningar gällande havsbaserad vindkraft i ekonomisk zon har nått regeringens bord och arbetas aktivt med.

Under de föregående åtta åren godkändes ett projekt för havsbaserad vindkraft. På åtta månader har nu den här regeringen godkänt två projekt för havsbaserad vindkraft. Det är det som vi har möjlighet att få loss av ny kraftproduktion på kort sikt.

Det låter ibland i debatten på en del företrädare som att det går snabbt att bygga vindkraft. Men i Sverige går det långsamt, alldeles för långsamt. Enligt vindkraftsbranschen själv har vi haft en genomsnittstid för att bygga vindkraft som legat på ungefär 12–17 år. Det är lång tid. Man brukar prata om att kärnkraft tar alldeles för lång tid att bygga för att det kan ta mer än 10 år.

Herr talman! Vi har alltså haft en situation där det många gånger funnits sådana motsättningar i klimat- och miljöfrågor och i tillståndsprocesser att det tagit längre tid att bygga vindkraft än att bygga de tolv kärnkraftsreaktorer som Sverige hade, vilket tog knappt 15 år. Det säger någonting om hur trögrörigt det har blivit. Vi behöver snabba på tillståndsprocesserna. Vi gör nu detta för kärnkraften genom att förändra all lagstiftning som rör den – grundfundamenten. Men vi gör det också för vindkraften.

Vi är noggranna med att säga att det ska gå snabbare att bygga vindkraft och att vi ska bana väg för vindkraften där den är välkommen, men den är inte välkommen överallt. Vi har inga planer på att ta bort det kommunala vetot. En kommun måste få lov att bestämma det här själv. Jag menar att man hamnade vid sidan av det som var regeringens mål med utredningsdirektivet. Det var meningen att det skulle komma fram konkreta förslag som kan öka viljan att välkomna vindkraft lokalt genom att man känner att man får någon typ av kompensation på något sätt. Vi kommer att ha anledning att återkomma till den frågan.

Utöver det jobbar vi med betänkandena från Miljöprövningsutredningen och Klimaträttsutredningen, som också har bäring på detta. Vi har dessutom aviserat en ytterligare utredning som rör effektivare tillståndsprocesser, vilket delvis kommer att påverka vindkraften.

Vi måste upp i tempo, och vi måste bort från ”slaget om kraftslagen”. Vi håller linjen – vi vill fortfarande inte byta ut svensk granskog mot stålskog. Vi ska ha vindkraft där den är välkommen och där den gör nytta i energisystemet. Vi menar att bland annat de två havsbaserade vindkraftsparker som nu kommer utanför västkusten är väldigt viktiga för både elområde 4 och elområde 3. De är strategiskt väl motiverade och placerade och minskar behovet av att överföra el från norra Sverige till södra Sverige. Det gör att södra Sverige kan börja ta ansvar för sin egen kraftproduktion i relation till hur mycket man använder.

Anf. 13 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svar på frågor.

Vi är helt överens om att det kommunala vetot inte ska röras. Vi delar den bilden. Det är jätteviktigt att ha den rätten kvar. Men det gjordes en utredning som visade på att det kanske kunde göras en framflyttning, så att man får svar lite tidigare och slipper komma så långt i processen vid en vindkraftsbyggnation; på så sätt kan man spara både pengar och resurser. Därför känns det så viktigt att vi har gedigna förslag som ger incitament lokalt och regionalt att välkomna vindkraften. Jag ser fram emot förslag från regeringen på det området.

Vi är absolut överens om vikten av att möta framtidens elbehov. Jag har vid flera tillfällen hört statsrådet säga att varje kilowattimme räknas, och i dag säger hon att vindkraften behövs – med brasklappen: när den är välkommen. Men jag ser fram emot förslag på området.

Jag menar att ord måste följas av handling. Jag är lite orolig för att vi sitter på händerna när våra grannar startar ett fullskaligt samarbete för att etablera gröna energiöar i vår geografiska närhet. Jag är lite orolig för vad detta sänder för signaler om Sveriges ambitionsnivå och samarbetsvilja som ett land i framkant vad gäller innovation, energiomställning och nya gröna näringar.

Jag vill avslutningsvis fråga statsrådet vilka steg statsrådet ämnar ta för att Sverige ska delta i ett internationellt projekt tillsammans med andra länder. När kommer vi att se ett internationellt projekt kopplat till havsbaserad vindkraft där Sverige faktiskt deltar?

Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag skulle säga att det bästa sättet att utvärdera den nya regeringens ambitioner på vindkraftsområdet är att titta på vår handling. Vi har nu gjort tydliga markeringar genom faktiska beslut. På åtta månader har vi godkänt två projekt för havsbaserad vindkraft jämfört med ett projekt på åtta år av den förra regeringen. Det tycker jag talar sitt tydliga språk.

Jag vill även nämna vår tydliga markering att vi kommer att fortsätta finnas med i North Seas Energy Cooperation, den deklaration som vi var med och skrev under om fortsatt samarbete med Storbritannien i december trots brexit. Vi är öppna för att se, lära och samarbeta med andra länder. Det är så vi kan bana väg för rätt kraftslag där de behövs och när de behövs och ge de bästa möjliga förutsättningarna för det.

Jag tycker också att man kan syna regeringen på vad vi har drivit under det svenska ordförandeskapet. Jag är personligen tungt involverad i det som kallas för RED, Renewable Energy Directive, och som handlar om förnybar energi. Vi har säkerställt viktiga delar som inte fullkomligt utsluter eller utestänger kärnkraft. Men framför allt handlar direktivet om att bana väg för ny förnybar energi och öka viljan till tunga investeringar inom Europa.

Vi var med vid den stora vindkonferensen i Köpenhamn tidigare under våren. Det var första gången på åtta år som en svensk minister fanns med. Signalen har varit tydlig: Vi är öppna för att fortsätta samarbeta internationellt i energifrågorna i stort och kring förnybar energi.

Herr talman! Jag tackar för en god och konstruktiv interpellation.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2022/23:344 om ökad andel vindkraft i el-mixen

Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Interpellanten är inte närvarande i salen när jag nu ska avge interpellationssvaret. Det är första gången jag varit med om detta. Jag

vet inte hur det fungerar och om det blir något slags walkoversituation i den här matchen. Jag debatterar därmed inte direkt med interpellanten, men jag redogör ändå som brukligt är för mitt svar inför talmannen.

Jessica Stegrud har frågat mig hur regeringen och jag ämnar säkerställa att elsystemet klarar av mer vindkraft.

En robust elförsörjning är avgörande för en grön omställning som gynnar både klimatet och näringslivet. Energipolitiken behöver utvecklas och ta höjd för att kunna möta en elanvändning på minst 300 terawattimmar 2045 samtidigt som vi bygger ett kraftsystem med hög leveranssäkerhet.

Regeringen arbetar för att förbättra förutsättningarna för ny planerbar elproduktion och har bland annat föreslagit ändringar i miljöbalken för att ta bort begränsningen av antalet kärnkraftsreaktorer samt tillåta nya reaktorer på fler platser än nuvarande tre. Regeringen välkomnar dock all ny kraftproduktion som stärker elsystemet och snabbt kan bidra till dess utbyggnad. Vindkraften har potential att bistå med den ökade elproduktion som behövs för att möjliggöra elektrifieringen. Däremot kan en ökad andel vindkraft innebära utmaningar för en säker drift av elsystemet.

Det är svårt att ange en exakt siffra för hur mycket vindkraft som ett system ”klarar av”. Men det jag kan konstatera är att för att kunna nyttja den intermittenta produktion som vindkraften är krävs bland annat att det finns planerbar elproduktion som stabiliserar och kan reglera efter hur elförbrukningen varierar under årets alla dagar. Systemets förmåga att hantera intermittent kraftproduktion beror också på vilken omfattning av efterfrågefleksibilitet som finns och hur stora import- och exportmöjligheterna är.

Men för att klara av att samtidigt införa mer vindkraft och ansluta nya industrier för den gröna omställningen behövs ny fossilfri planerbar elproduktion. För att kunna få in en större andel intermittent elproduktion behöver vindkraft – på samma sätt som övriga kraftslag – tydliga och långsiktiga spelregler för att fortsätta att utvecklas på ett sätt som gynnar hela systemet.

Som ett led i detta planerar regeringen att under hösten lägga fram en energipolitisk inriktningsproposition där elsystemet kommer att stå i fokus. Om det är någon som känner att vi inte har talat tillräckligt om el får man riktigt mycket utrymme i höst.

Regeringen beslutade även den 15 december 2022 om ett mycket viktigt uppdrag till Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet om att stärka försörjningstryggheten i energisektorn på både kort och lång sikt. Bland annat omfattar uppdraget att Affärsverket svenska kraftnät, SVK som det förkortas ibland, ska kartlägga hur elproduktion utifrån kraftslag bidrar och samverkar för att skapa en trygg elförsörjning.

Affärsverket svenska kraftnät ska också lämna förslag om hur stöd-tjänstmarknader, inklusive skydds- och återuppbyggnadstjänster, kan utformas för att ge incitament för potentiella stöd-tjänstleverantörer att bidra till en robust och effektiv elförsörjning. Deluppdraget ska redovisas senast den 29 december 2023.

Med det sagt vill jag avsluta med att säga att jag har varit tydlig, och jag kommer att fortsätta vara tydlig. Den gröna omställningen och Sveriges fortsatta elektrifiering kan inte endast eller ens primärt bäras av att elsystemet tillförs vindkraft och andra intermittenta kraftslag, det vill säga

väderberoende kraftslag. Den linjen står fast. Den har inte ändrats av att vi har gått från opposition till regeringsställning.

Vi kommer skapa förutsättningar för en bra energimix av alla fossilfria kraftslag och göra förändringar i regelverket för att främja ett robust elsystem och mindre sårbarhet för svenska folket.

Talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren.

Anf. 16 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack, näringsministern!

Jag tänker att Jessica Stegrud kanske är försenad och hinner hit om jag begär ordet. Den här frågan förtjänar lite mer debatt. Jag välkomnar näringsminister Ebba Busch historiska omsvängning när det gäller vindkraften.

Jag välkomnar också det svar som näringsministern gav till Marielle Lahti om vindkraftens betydelse. Jag skulle vilja gå så långt som att säga att den vindkraft som kan byggas till havs inom elområde 3 och 4 också är en satsning på norra Sverige som är otroligt viktig.

Där vill jag ge näringsministern rätt. Det som vi har haft under lång tid i Sverige är en kraftig underproduktion av el inom elområde 3 och 4. En kraftfull utbyggnad av särskilt den havsbaserade vindkraften inom dessa områden skulle också göra att det blev ett robustare elnät.

Det är under förutsättning att vi klarar att bygga ut elnäten. Det vet också näringsministern. Näringsministern är också fullt medveten om den komplexitet som finns och som ibland landar i långa miljöprövningar.

Det har också att göra med att en del kommunalråd, särskilt moderater och sverigedemokrater i Skåne, säger nej. Man säger nej till vindkraft och nej till kraftöverföring, vilket blir otroligt kontraproduktivt.

Om vi nu behöver ett mer robust elsystem så behöver också några säga ja. Därför välkomnar jag att regeringen nu har sagt ja. Det är otroligt viktigt för synen på Sverige som industriland att Sverige orkar med att växla upp energiproduktionen i södra Sverige. Det blir förmodligen ingen batterifabrik i Mariestad eller Göteborg om man inte ser att energiproduktionen kommer att byggas ut.

Vi kommer naturligtvis att fortsätta att följa den här frågan från Socialdemokraterna. Jag hade sett fram mot debatten mellan Jessica Stegrud och Ebba Busch. Jag ser att det finns ett litet skav i regeringsunderlaget i den här frågan. Men det kanske framkommer i en senare debatt.

Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Även undertecknad hade sett fram emot den debatten, framför allt för att visa hur allting hänger ihop.

Den som undrar, ibland ser tidningsrubrikerna och ställer frågan "Är Sverigedemokraterna inte med på vindkraft?" kan googla fram en pdf av Tidöavtalet. Sedan kan man leta upp sidan 15. Där står det jättetydligt att vindkraften är en viktig del av det svenska energisystemet.

Det är fyra samarbetspartier, en majoritet i riksdagens kammare, överens om. Därtill är vi överens med samtliga fyra oppositionspartier om den frågan.

Prot. 2022/23:114

29 maj

Svar på
interpellationer

Det som det däremot har talats alldeles för lite om i politiken, och där det har det varit för mycket politik i energipolitiken, för lite fysik och för lite förståelse för energifrågorna och hur ett energisystem fungerar, är vad det är för olika egenskaper som kraftslagen kommer med.

Jag håller helt med Isak From om att vi har haft ett stort problem. Svensk energipolitik har haft en övertro på förmågan och möjligheten att flytta el som produceras i norra Sverige för att hantera södra Sveriges behov.

Vi kan diskutera och dividera i oändlighet vem som är ansvarig för nedläggningen av Ringhals 1 och 2. Men faktum är att det har getts möjligheter i denna kammare att diskutera den frågan och att politiskt försöka stoppa den nedläggningen flertalet gånger.

Där har det varit fyra samarbetspartier som har försökt att förhindra det och fyra som inte har gjort det. Nu står vi här och saknar 3 000 megawatt planerbar elproduktion i södra Sverige. Nu ska vi försöka att hantera det.

Isak From och jag är helt överens. Regeringen och Socialdemokraterna har goda möjligheter att fortsätta att bana väg för lite sans och balans i energidiskussionen och se till att vi får loss den kraftproduktion som är möjlig att bana väg för i södra Sverige.

Det kommer att minska behovet av att överföra från norra Sverige. Där ser man nu en återindustrialisering och möjlighet till en grön stark omställningsboom. Det är viktigt att få ha kvar den fossilfria kraftproduktionen däruppe.

Vi är fyra samarbetspartier som är överens om att alla fyra kraftslag behövs. Det jag uppfattar att Jessica Stegrud med sin interpellation förtjänstfullt är ute efter, trots att hon inte är här i kammaren i dag, är att säga att vi inte kan ha 100 procent vindkraft. Det klarar inte våra system av.

Precis som Isak From är ute efter måste vi också bygga ut elnätet. Väderberoende kraftslag kommer och går. Ibland är det jättemycket kraftproduktion. Då måste kablarna klara av att transportera den elen, lite slarvigt uttryckt.

När det gäller kärnkraften vet vi precis hur mycket den levererar, varje dag, vilket klockslag, när som helst och året runt. Det är samma sak med vattenkraften.

Ovanpå det kommer vindkraften, som kommer och går. Solkraften kommer och går. Det gör att vi får ännu större behov av att bygga ut vårt kraftnät. Där är vi inte i dag, och man ska vara medveten om balansen. Om man vill ha mer väderberoende kraftslag behöver man ha ännu mer kablar. Därför behöver vi ha en vettig mix.

Herr ålderspresident! Jag är glad över att vi har lyckats ta debatten nu, för alla goda krafter behövs.

Anf. 18 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Jessica Stegrud har inte hunnit hit till kammaren, så vi fortsätter. Det kanske kommer mer i en kommande debatt.

Om jag hade interPELLERAT hade jag skrivit att jag nu välkomnar regeringens nya inriktning. Men jag skulle också ha ifrågasatt varför man har svängt om pengarna som har gått till SGU. SGU hade ju också i uppdrag att kartlägga havsbottenarna för att utreda var vi kan bygga mer havsbaserad vindkraft säkert och uthålligt.

Det är klart att även den havsbaserade vindkraften ska byggas på rätt ställen och under rätt förutsättningar. Framgent behöver vi, från vår utgångspunkt sett, bygga på både öst- och västkust. Det är ingen som har kunnat bevisa att det finns ställen där det inte alls blåser i Sveriges avlånga land. Jag, som har varit på västkusten under ett antal år under uppväxttiden, kan med ganska god noggrannhet säga att det går att räkna de dagar då det inte blåser ute på öarna på västkusten på den ena handens fingrar. Men det blåser naturligtvis också på östkusten.

Därför är det fortsatta arbetet framöver otroligt viktigt. Energi- och näringsminister Ebba Busch kan väl i sitt avslutande inlägg svara på hur man tänker sig det hela när det gäller SGU. Ska de fortsätta arbetet längre fram? Har man skjtit på det lite grann? Eller vad är anledningen till att man ändrade budgetförutsättningarna för SGU?

Anf. 19 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr ålderspresident! Låt mig fokusera på det som är själva frågan: När det gäller den här typen av kartläggning av havsbottnar pratar vi verkligen längre fram i tiden. Det är först då det skulle kunna ha effekt.

Regeringen har valt att prioritera tillståndprocesserna som skulle kunna göra skillnad här och nu. Vi har helt enkelt valt att lägga utredningsresurserna på det, för det är bråttom. Om Sverige inte ska stå kvar på perongen när andra länder ställer om för att vi helt enkelt inte har ett tillräckligt robust energisystem måste vi bana väg för alla goda krafter.

Jag vill med bestämdhet understryka att vi håller kursen. Vi har aldrig varit emot vindkraft, men vi kan inte bara ha vindkraft. Då blir det de här stålskogarna som jag har talat om. Vi kan inte heller ha hur mycket havsbaserad vindkraft som helst; det klarar inte energisystemet av. Då blir det obalans, och då får vi problem. Det blir också problem för de människor som bor i närheten, för naturen och för miljön runt omkring.

Vi måste ha balans, och jag uppfattar att energipolitiken i Sverige är på väg mot balans. Jag uppfattar att sex av åtta partier i den här kammaren mycket tydligt nu säger att alla kraftslag behövs, och sedan kan vi fortsätta att debattera hur vi skapar de bästa incitamenten för det här. Jag ser fram emot att återkomma till detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:316 om arbetssituationen för polisen i region Nord

Anf. 20 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Isak From har frågat mig om jag och regeringen överväger fler åtgärder än att skicka polis från andra delar av landet till storstadsområdenas utsatta områden. Isak From har även frågat mig om jag avser att göra någonting konkret för att förbättra arbetssituationen för polisen i region Nord samt på vilket sätt regleringsbrevet till Polismyndigheten för 2023 tar höjd för att organisationen kan utföra sin verksamhet utifrån faktiska förhållanden.

Låt mig börja med att säga det som är självklart och viktigt, inte minst för oss som har våra rötter i norra Sverige: Hela Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Det förutsätter ett starkt rättsväsen och en tillgänglig polis. För regeringen är det därför viktigt att Polismyndigheten upprätthåller en ändamålsenlig polisiär närvaro som utgår från den lokala problembilden i hela landet, såväl storstad som glesbygd.

Det är polisen som utifrån en nationell lägesbild och helhetsbedömning avgör vilka resursflyttningar som behövs och hanterar förstärkningarnas eventuella konsekvenser. För att säkerställa en hög polisiär närvaro i hela landet är det viktigt att samtliga polisregioner har en korrekt dimensionering och en förmåga att försörja sin egen verksamhet. Det är en tillgång för polisen att ha möjlighet att agera flexibelt och mobilisera resurser, exempelvis vid särskilda händelser. Samtidigt är det förstas inte långsiktigt hållbart att poliser från övriga delar av landet flyttas för att under en längre tid arbeta i exempelvis Stockholm.

Som framgår av regeringsförklaringen ska Polismyndigheten få fler anställda med högre löner under mandatperioden. Målet är att polistäteten minst ska motsvara genomsnittet i EU. Polismyndigheten har tillförts särskilda medel som ska användas för höjda löner och annan ersättning i syfte att stärka polisyrkets attraktivitet. Med fler anställda och bättre villkor kommer arbetssituationen för polisen i region Nord att förbättras.

Regeringens styrning av Polismyndigheten har ett ökat fokus på tydliga mål och förbättrade resultat. Av regleringsbrevet för 2023 framgår att Polismyndigheten särskilt ska redovisa hur myndigheten har frigjort resurser till förmån för den polisiära kärnverksamheten. Myndigheten ska också redovisa vilka åtgärder man har vidtagit för att minska administrationen för poliser i yttre tjänst. Genom att fokusera på kärnverksamheten ges Polismyndigheten och dess anställda en bättre arbetssituation och därmed goda förutsättningar att ta sig an samhällets utmaningar.

Regeringen har också gett Polismyndigheten ett särskilt uppdrag att öka polisens operativa förmåga med särskilt fokus på effektivisering av den nationella operativa avdelningen, Noa, och polisens forensiska centrum, NFC. Det är också viktigt för polisen regionalt och lokalt att den nationella nivån levererar ett ändamålsenligt och effektivt stöd till det operativa arbetet ute i landet. Det är i det ljuset man bör se det särskilda regeringsuppdraget till Polismyndigheten att öka den operativa förmågan.

Med större resurser och bättre verktyg följer också berättigade förväntningar från medborgarna om att utbyggnaden av polisen leder till en ökad polisen närvaro och förbättrade resultat. Det pågående tillväxtarbetet bör således leda till en påtaglig förstärkning av antalet poliser i både region Nord och resten av landet och därmed till en förbättrad arbetssituation för medarbetarna.

Anf. 21 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet Gunnar Strömmer, för svaret! Det tycks ha blivit en ny praxis från regeringen att skjuta på interpellationssvaren. Den här interpellationen skulle ha varit besvarad redan den 4 maj. Låt mig ändå säga att jag är glad att vi kunde ha interpellationsdebatten före midsommar.

Jag ställde interpellationen mot bakgrund av att jag har upplevt en allt större frustration från enskilda poliser men också från polisfack och

ledning för poliserna i regionerna. Många av poliserna från de fyra nordligaste länen har skickats till Stockholm för att utreda dödsskjutningar.

Att få bukt med dödsskjutningarna och sprängningarna här i Stockholm är naturligtvis väldigt viktigt och högt prioriterat, men en sådan här långsiktig omflyttning riskerar att leda till att polisen ute i landet inte hinner med utredningar av våldsbrott. Just dessa utredningar är något som polisen under de senaste månaderna med stor frustration har kunnat redovisa läggs på hög.

Jag kunde ha interpellat Gunnar Strömmer någon månad tidigare. Men jag tänkte att jag skulle avvakta, för så här kan det ju inte fortsätta. Regeringen har haft väldigt hög svansföring när det gäller att åtgärda dödsskjutningar och sprängningar. Jag tänkte att omflyttningarna kanske är tillfälliga, och så har nog Polismyndigheten också tänkt.

Nu är jag inte ensam om att ifrågasätta detta. Det gör Polismyndigheten, polisfacket, enskilda poliser och också Riksrevisionen, som har lämnat en rapport som nu ligger på Gunnar Strömmers bord för beredning. Man säger att de långsiktiga omflyttningarna är kostsamma och att det är tveksamt om de faktiskt leder till det man har aviserat att man vill uppnå.

Utgångspunkten för min interpellation är situationen i polisregion Nord och den ökade belastning som kommer med den gröna industriella omställningen. När det sker sådana ofantligt stora investeringar söker sig också kriminella element till den omgivningen.

Det pågår ju ett myndighetsövergripande arbete som tillsattes av den socialdemokratiskt ledda regeringen, och jag uppfattar att det har varit väldigt framgångsrikt. Det vore väldigt tråkigt om den uppkomna situationen innebär att polisen inte kan svara upp mot det som efterfrågas av Arbetsmiljöverket, Skattemyndigheten och Migrationsverket. Dessa myndigheters arbete kräver ju också en polisen närvaro, och här tycker jag att regeringen faktiskt blir svaret skyldig. Jag tycker inte heller att det svar som Gunnar Strömmer ger mig visar att regeringen faktiskt är medveten om frågans allvar.

Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Låt mig först och främst tacka Isak From för en utomordentligt angelägen och viktig fråga. Vi som har följt debatten om polisens situation i norra Sverige kan möjligtvis säga att krigsrubrikerna knappast var mindre några år tillbaka i tiden. ”Polisen spelar rysk roulett med säkerheten”, läser jag i en rubrik från mitten av det socialdemokratiska regeringsinnehavet. Man skriver att polisregion Nord har anmälts till Arbetsmiljöverket, polisens skyddsombud uttalar sig och det ena med det andra.

Den situation som vi har fått ärva och som vi ska räta upp rymmer naturligtvis utmaningar som är vidare än bara användningen av särskilda händelser i polisens operativa arbete. Jag kan inte heller hålla med om att vi är svaret skyldiga. Grundackordet i den polistillväxt som vi ser framför oss, som vi resurssätter och som vi ska trovärdiggöra med nya tillväxtstrategier är att tillväxten ska ske ute i landet.

I en av de revisioner som har gjorts under vårterminen har man också kunnat slå fast att den hittillsvarande polistillväxten primärt har skett från midjan och uppåt i polisorganisationen. Vi ärver alltså inte en situation där

det har skett en stor tillväxt i exempelvis Norrlandslänen under de gångna månaderna.

Låt mig säga två saker. Det första är att det naturligtvis inte är en långsiktig lösning att dränera polisresurser runt om i landet och mobilisera dem i exempelvis storstädernas utsatta områden. Det andra är att det är en stor vinst med den nya organisationen. Den har sina bekymmer – jag kommer gärna tillbaka till dem – men den ger en möjlighet att agera mer agilt och mobilisera resurser, till exempel på det sätt som man gjorde under Rimfrost i Malmö under den socialdemokratiska regeringen. Det var en utomordentligt framgångsrik insats.

Det senaste kvartalets insats i Stockholm har varit oerhört framgångsrik, inte minst på grund av att man har kunnat använda och få stöttning av resurser från andra delar av landet. Låt mig också säga att effekten av de insatserna är något som vi inte bara ser i Stockholm utan till exempel även i mitt gamla hemlän Västernorrland. Där var en utkomst av insatsen i Stockholm en historiskt stor och framgångsrik insats i Sundsvall, dit sprängningarna och narkotikahandeln har spridit sig med ljusets hastighet och har förgreningar till det som händer i Stockholm. Vi får alltså inte bli alltför endimensionella när vi diskuterar detta.

När jag talar med poliser i norra Sverige, vilket jag gör ofta, är det några saker som framkommer. En sak är insikten om att vi långsiktigt inte kan ha en situation där man dränerar resurser, utan vi måste bygga en tillräckligt stark lokal polisiär närvaro, så att man kan lösa sitt kärnuppdrag och också hjälpa till på andra håll när det krävs. Man har väl, tror jag, också i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland räknat med att få stöd tillbaka när man behöver det. Det är det ena.

Det andra gäller användningen av särskilda händelser. Det vet vi att polisen också har utvärderat. En mobilisering under en kortare period är en sak, men något som pågår under sex eller tolv månader är något annat. Där finns det utan tvekan ett utvecklingsarbete att göra inom polisen.

Jag skulle också vilja ta fasta på att de poliser som får åka iväg en tid lär sig fantastiskt mycket och kommer hem som ännu bättre poliser. Det tycker jag också att man ska ha med sig. Polisen kanske borde ha färre utbildningar där man sitter i skolbänken i 14 dagar eller liknande och mer arbeta med utbildning på detta sätt.

Men jag erkänner utan tvekan det problem som Isak From tar upp, och med gemensamma krafter är jag säker på att vi både ska kunna lösa situationen för polisregion Nord och ha kvar värdet av att kunna mobilisera resurser när det behövs.

Anf. 23 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Det var ju den socialdemokratiska regeringen som aviserade 10 000 fler poliser. Det är klart att även vi socialdemokrater såg att vi behöver göra stora insatser här. Jag själv och även moderater från norra Sverige kritiserade också det faktum att polisregion Nord inte kunde ställa mer än en bil till förfogande under helgen i hela södra Lappland, som är ett område som är större än hela Västra Götaland. Det är klart att det också finns en lokalpolitisk aspekt hos medborgarna. Polisen måste synas och vara närvarande. Här är vi helt överens.

Det som nu framkommer är att polisomflyttningarna kan vara helt nödvändiga. Det kan och måste vara så att man vid behov ska kunna flytta

poliserna till ett annat ställe eller en annan region. Men att långsiktigt göra det riskerar att dränera möjligheterna till lokal närvaro.

Just nu ser jag inte att regeringen har tagit några initiativ för att bromsa detta. Det behövs naturligtvis stora insatser i Stockholmsområdet för att fortsätta kväsa gängkriminaliteten. Det är inte tal om annat. Men vi kan inte låta det ske på bekostnad av att andra regioner blir underbemannade. Inte minst handlar det om det som jag nämnt i min interpellation.

De stora industriella klimatinvesteringar som nu sker – de är jätteviktiga för hela Sverige och för hela världens omställning, för Sverige går i tåten här – lockar också till sig kriminella element som utnyttjar människor. Narkotikaförsäljningen och prostitutionen ökar, och vi ser också genom de insatser som har skett i det myndighetsgemensamma arbetet att det handlar om människor som inte har vare sig arbetstillstånd eller anställningar. Helt plötsligt hittas de och lever under fruktansvärda omständigheter. Detta riskerar att skapa helt andra kriminella element.

Bara i Skellefteåregionen har andelen som åkt fast för grovt rattfylleri och extremt grovt rattfylleri – det handlar om den kategori som är arbetskraftsinvandrare för att arbeta i eller i närheten av den gröna industriella omställningen – tagit resurser i anspråk. Det måste få ta resurser i anspråk, för gör man inte de insatserna hotas legitimiteten för hela den gröna industriella omställningen, och det vill ju ingen av oss.

Därför ligger denna fråga även på justitieminister Gunnar Strömmers bord, och den ska tas på yttersta allvar. Jag ser fortfarande inte att Gunnar Strömmer har redovisat hur lång tid detta ska pågå. Hur lång tid ska en omflyttning få pågå? Vad ser man egentligen? Hur tänker justitieministern hantera Riksrevisionens kritik? Att det finns målsättningar och utfall när det gäller omflyttningarna kan man inte utläsa av polisens redovisningar. Hur tänker justitieministern hantera det?

Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Låt mig ta slutet först. När det gäller Riksrevisionens granskning av polisens användning av särskilda händelser har jag tagit hand om det så här: Jag har i dag på morgonen, i myndighetsdialogen med Polismyndigheten, suttit med rikspolischefen och tagit upp denna rapport. Och vi har diskuterat vad i Riksrevisionens granskning som det finns anledning att ta fasta på.

Detta är i grund och botten en fråga för Polismyndigheten, för det är verktyg som de disponerar över. Men mina egna slutsatser i denna del handlar bland annat om värdet av att kunna mobilisera resurser på ett flexibelt sätt för att kunna möta problem i Sverige som land. Det vill vi inte äventyra. Samtidigt framkommer det saker i Riksrevisionens rapport som exempelvis handlar om tydligheten i fråga om varför en särskild händelse har initierats, om tidsomfattningen för händelsen och – det är inte minst viktigt – hur detta följs upp och utvärderas. Där finns det en utvecklingspotential, om jag uttrycker mig på det sättet.

Min bild är, inte minst efter morgonens samtal, att Polismyndigheten befinner sig på samma plats i den delen. Där vill jag bekräfta Isak Froms omsorg om den frågeställningen. Den är viktig, och jag uppfattar också att polisen har tagit detta till sig.

Sedan gäller det den fråga som är sammankopplad med denna fråga. Det handlar om de långsiktiga förutsättningarna för polistillväxt i norra

Sverige, inte minst i ljuset av alla de investeringar som Isak From nämner. Det är klart att det bara kan vara ett svar på den frågan. Det måste ske en polistillväxt ute i landet, om vi nu talar om Norrlandslänen, som är bestående och som också skapar en marginal så att man både kan ta hand om en växande problembild när det gäller brottsligheten lokalt och kan stötta andra delar av landet när det behövs.

Det är väl Brå som har kommit med motsvarande revision under första kvartalet som handlar just om hur tillväxten är i ljuset av målet när det gäller polisanställda, som Isak From tog upp. Brå säger att den tillväxten hittills primärt inte har skett ute i lokalpolisområdena, utan den har skett högre upp i organisationen. Den utvecklingen måste naturligtvis brytas.

Vad gör då regeringen för att åstadkomma detta? Till att börja med är denna regering garanterad för att polisen kommer att få de ekonomiska tillskott som polisen har bedömt att man behöver för att kunna ha en uthållig tillväxt under kommande år. I detta ligger inte minst satsning på villkor som gör polisyrket än mer attraktivt. Det handlar inte minst om lönerna. Vi är också beredda att titta på andra frågor, exempelvis olika modeller för att delvis eller helt finansiera polisutbildningen för att öka konkurrenskraften i polisyrket jämfört med andra yrken.

Vi har också gett polisen ett särskilt uppdrag att redovisa vad som krävs för att tillväxten ska bli uthållig och hur den tillväxten ska ske ute i kapilläerna.

Det handlar om fler poliser ute på gator och torg och om fler bilar i Norrlands inland. Jag håller med. Det har talats om hela Västra Götaland eller dubbla Danmarks yta, eller hur man nu skulle beskriva Västerbottens inland, och den enda radiobil som åkte runt där. Det är naturligtvis en helt otillständig situation. Nu vet jag att polisen i Västerbotten har hittat ett sätt att öka närvaron så att det är mer än en bil som rullar. Men det är klart att om detta ska vara uthålligt krävs det att vi från nationellt håll säkerställer att de ökade resurser som medborgarna nu trycker in i rättsväsendet och i polisen får effekt längst ut i kapilläerna, närmast medborgarna och i hela landet.

Anf. 25 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Det är inte bara polisregion Nord som har kritiserat detta. Jag läste nu på morgonen att även Värmland och Kronobergsområdet ser detta. De har skickat iväg poliser, och när de kommer tillbaka till sitt område är övertidskontot redan sprängt. Det är klart att det inte är långsiktigt hållbart att vi utarmar de lokala resurserna på det sättet. Det riskerar också att vara ett hinder om det skulle hända någonting ytterligare, då man skulle behöva göra nya omfördelningar utifrån ett nytt läge.

Här behöver Polismyndigheten och särskilt regeringen och justitieminister Gunnar Strömmer ha en beredskap. Vad gör man om detta händer, om man har tagit den resursen och utarmat den? Om man behöver sätta in nya resurser någon annanstans behöver man ha en beredskap för det.

Jag håller med om att det i grund och botten handlar om att fler ska vilja bli poliser och vilja utbilda sig till poliser. Här är det ett gemensamt uppdrag att lyfta fram yrket och möjligheterna inom det. Men här och nu bör justitieministern tala om för kammaren, för dem som lyssnar på detta och för polisen hur länge en sådan här nationell insats får pågå utan att regeringen reagerar och tydligt säger: Nej, nu behöver detta bromsas. Nu

behöver vi faktiskt ta en paus och se om vi gör rätt saker. Här är regeringen ansvarig.

Prot. 2022/23:114
29 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr ålderspresident! Apropå ålderspresidenten Mikael Damberg hade Mikael Damberg ansvar för inrikesfrågorna under en längre tid i den föregående regeringen. Jag kommer mycket väl ihåg hur ålderspresidenten stoltserade i Malmö i samband med Rimfrostinsatsen, som ju var en mobilisering av det slag som nu sker i Stockholm och som hade väldigt stora framgångar.

Vad har vi då sett i Stockholm under det senaste kvartalet? Det har varit rekordmånga beslag när det gäller vapen. Rekordmånga brott, sprängningar och skjutningar har stoppats. Det är en insats som har fått förgreningar också i Norrlandslänen. Jag kommer tillbaka till den stora mobilisering som skedde i Sundsvall för några månader sedan, som en konsekvens av denna insats. Sverige hänger ihop. Möjligheten att mobilisera ska vi inte äventyra. Det tycker jag är viktigt att ta fasta på.

Men med det sagt tycker jag att Isak Froms fråga är berättigad. Hur man i praktiken och konkret ska arbeta med detta spelar ju roll i det korta loppet. Där ställer Riksrevisionen relevanta frågor, som jag alltså så sent som denna morgon har tagit upp med rikspolischefen. Vi vill inte äventyra möjligheten att mobilisera. Men hur länge ska en särskild händelse vara? Hur tydligt ska den definieras? Alltså vad handlar den i grund och botten om? Hur ska den utvärderas? Och hur lär vi oss löpande att använda detta instrument på rätt sätt? Det är berättigade frågor. De är ställda med lämplig klarhet till Polismyndigheten, och jag förutsätter att de kommer att komma tillbaka och beskriva detta.

Sedan kan detta naturligtvis inte långsiktigt hanteras på något annat sätt än genom att man säkerställer en polistillväxt som inte bara sker från midjan och uppåt, som det dessvärre tycks ha varit hittills, utan som primärt sker ute i lokalpolisområdena. Det handlar om fler poliser på gator och torg och i radiobilar i Västerbottens inland och på andra håll och om fler poliser i den lokala utredningsverksamheten. Där samarbetar vi vidare. Detta var en utmärkt startpunkt för det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:360 om dödsolyckor i arbetslivet

Anf. 27 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ålderspresident! Ciczie Weidby har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att motverka dödsolyckor i arbetslivet och uppnå den nollvision som regeringen och riksdagen har slagit fast, vilka åtgärder jag avser att vidta för att fler arbetsgivare ska ställas till svars för de dödsolyckor som sker, vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka rättsväsendets arbete med arbetsmiljöbrott samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att fasa ut allt farligt och riskfyllt ensamarbete i syfte att förebygga dödsolyckor i arbetslivet.

Ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete. Varje dödsolycka är en tragedi för de inblandade och oacceptabel för ett modernt arbetsliv. För regeringen är detta en viktig fråga. Arbetsmiljöverket har under de senaste åren fått utökade resurser för att anställa fler arbetsmiljöinspektörer och öka antalet inspektioner. Under 2022 fick Arbetsmiljöverket tillskott på 85 miljoner kronor permanent för att stärka sitt tillsynsarbete och genomföra fler arbetsmiljöinspektioner. Under 2023 och 2024 tillförs ytterligare 25 miljoner kronor permanent per år. En förstärkning av Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet bidrar till att förebygga dödsolyckor i arbetslivet.

Skyddsombuden har en viktig roll i att skapa säkra och trygga arbetsplatser. Samverkan med skyddsombud är viktigt för att minska risken för allvarliga olyckor.

De flesta arbetsgivare och företag i Sverige följer de arbetsmiljöregler som gäller. Men det finns också de som missköter sig. Det är naturligtvis helt oacceptabelt och kräver resoluta åtgärder, ytterst genom att den som begår arbetsmiljöbrott lagförs. För ett sådant brott kan dels den individ som begått brottet dömas till straff, dels kan företaget åläggas företagsbot. Arbetsmiljöbrott är ofta komplexa och svåra att utreda. En viktig förutsättning för att polis och åklagare ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter på ett bra sätt är att respektive myndighet har tillräckliga resurser.

Utredningar om arbetsmiljöbrott kräver inte sällan olika expertkunskaper. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Arbetsmiljöverket har utvecklat ett nära samarbete, vilket har förbättrat handläggningen och höjt kvaliteten i förundersökningarna. Denna samverkan har bidragit till att utredningstiden avseende olyckor med dödlig utgång har minskat och att antalet arbetsgivare och företag som lagförs för arbetsmiljöbrott har ökat de senaste åren.

Regeringen bedriver ett ambitiöst arbete med att stärka och vidareutveckla polisverksamheten. Polismyndigheten ska växa med målet att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i Europeiska unionen. Satsningen på att öka antalet anställda med sammantaget 10 000 personer till och med 2024 jämfört med ingången av 2016 löper vidare som grund för den stärkta och utvecklade polisverksamheten. För 2023 uppgår Polismyndighetens anslag till drygt 37 miljarder kronor, en ökning med nästan 16 miljarder kronor sedan 2015.

För att stärka åklagarnas förmåga att möta det ökade inflödet av grova och svårutredda brott har regeringen också gjort satsningar på Åklagarmyndigheten. Med den budget som riksdagen beslutat för 2022–2024 ökar anslaget för Åklagarmyndigheten med drygt 900 miljoner kronor fram till och med 2025. Åklagarmyndighetens anslag beräknas från 2025 uppgå till drygt 2,7 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 1,8 miljarder kronor för 2021.

Ingen ska behöva dö på sitt arbete, men ingen ska heller behöva dö av sitt arbete. I arbetsmiljöstrategin för 2021–2025 är nollvisionen mot dödsolyckor utvidgad. Det handlar om en nollvision mot arbetsplatsolyckor som leder till död men också mot arbetsrelaterad dödlighet på grund av till exempel långvarig sjukdom, cancer eller suicid. Inget annat än en nollvision kan gälla för dödsfall till följd av arbete.

Anf. 28 CICZIE WEIDBY (V):

Herr ålderspresident! Tack så jättemycket för svaret, statsrådet Paulina Brandberg!

Jag ställde en nästan likadan interpellation till den förra regeringens statsråd med ansvar för de här frågorna, och det är ganska intressant att svaren vid en jämförelse är väldigt lika. Både det förra ansvariga statsrådet och det nuvarande statsrådet framhäver att det här är en så otroligt viktig fråga för regeringen, men varken det förra statsrådet eller det nuvarande satsar mer resurser på just Arbetsmiljöverket.

Om Arbetsmiljöverket ska kunna utföra fler inspektioner krävs det givetvis mer inspektörer. FN:s arbetsmarknadsorgan ILO menar att det bör finnas minst en arbetsmiljöinspektör per 10 000 arbetstagare. Det innebär att vi i Sverige skulle ha ungefär 515 inspektörer, men i dag har vi bara omkring 270. Det behövs alltså ganska många fler.

Det tillförs absolut resurser, men det är fortfarande inte tillräckligt, vilket man, om man hade varit konspiratoriskt lagd, kunde tycka pekar på att det inte är en så viktig verksamhet att satsa på. Kan statsrådet svara på om det finns någon plan eller prognos för när Sverige skulle kunna uppnå ILO:s rekommendation om just en inspektör per 10 000 arbetstagare?

Jag kunde inte låta bli att notera att statsrådet framhåller skyddsombudets väldigt viktiga roll. Det har Vänsterpartiet under väldigt lång tid också fört fram i riksdagen, och vi har lagt fram massor av förslag som skulle kunna stärka skyddsombuden. Vi vill till exempel utöka de regionala skyddsombudens tillträdesrätt. Man skulle också kunna utreda förekomsten av de falska skyddskommittéer som finns, stärka skyddsombudens rätt till utbildning och se till att stärka deras roll gentemot arbetsgivare som inte tillåter dem att utföra sina inspektioner och sitt arbete.

Om statsrådet nu tycker att skyddsombuden har en så viktig roll tycker jag att statsrådet och regeringen kan börja med att lägga fram några förslag som faktiskt stärker skyddsombuden och kanske till och med stärker tillträdesrätten för regionala skyddsombud.

Det finns många saker som jag skulle vilja ta upp, bland annat att statsrådet säger att repression inte kan stoppa olika dödsolyckor utan att det handlar om förebyggande arbete. Detta fanns inte med i svaret i dag, utan det var i Sveriges Radios dokumentärserie *Sista dagen på jobbet*. Där framhåller statsrådet att det inte är repression som är svaret när det gäller att förhindra dödsolyckor utan att det handlar om förebyggande arbete. Då blir jag lite nyfiken på vilken typ av förebyggande arbete statsrådet ser som kan få stopp på dödsolyckorna.

Anf. 29 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ålderspresident! När man tittar på de utredningar som finns om dödsolyckor på arbetet ser man ett återkommande mönster, och det mönstret är att det regelmässigt finns avsteg från eller avsaknad av säkerhetsrutiner som hade kunnat förhindra dessa olyckor från att äga rum.

Av det kan man dra slutsatsen att om vi ska komma till rätta med detta behöver vi ha en säkerhetskultur där alla på alla arbetsplatser i Sverige dels är medvetna om de risker som finns, dels har både kunskap och en vilja att minska de här olyckorna.

Då får man jobba på många olika sätt. Ledamoten Weidby nämnder Arbetsmiljöverket, och det är såklart en jätteviktig pusselbit i arbetet. Om vi ska prata om resurser till Arbetsmiljöverket så fick de under 2022 ett tillskott på 85 miljoner kronor permanent för att stärka sitt tillsynsarbete och genomföra fler arbetsmiljöinspektioner. Under 2023 och 2024 tillförs ytterligare 25 miljoner kronor permanent per år, detta för att stärka det jätteviktiga tillsynsarbetet där man kan upptäcka brister och komma till rätta med dem.

Jag vill dock vara tydlig med att den typen av problem inte kan tillsynas bort. Även om vi kraftigt ökar antalet inspektörer kan vi inte tillsyna bort bristerna. Det är inte hela lösningen på problemet, utan vi måste jobba på fler plan.

Regeringen arbetar enligt den nollvision som finns i nuvarande arbetsmiljöstrategi, men arbetet måste givetvis också ske med många andra berörda aktörer. Vi måste arbeta tillsammans med berörda myndigheter, representanter för arbetsmarknadens parter och andra organisationer i de branscher som är värst drabbade av dödsolyckor.

Det lokala arbetsmiljöarbetet mellan arbetsgivare och lokala eller regionala skyddsombud är också en nyckelfaktor för att förbättra säkerheten på arbetsplatser.

Som jag sagt tidigare krävs både kunskap och medvetenhet för att komma till rätta med problemen, men det måste också finnas en vilja. Man måste vilja ha ett gediget säkerhetsarbete på arbetsplatserna.

På vår arbetsmarknad finns i dag en utbredd arbetslivskriminalitet. Det finns ett skuggsamhälle på den svenska arbetsmarknaden där i många fall utländsk arbetskraft importerats till Sverige och arbetar under bedrägliga förhållanden. Jag har i min tidigare roll som åklagare hanterat människohandelsärenden där jag har sett detta konkret. Det innebär dels en fara för arbetarna i företagen, dels en skev konkurrens på vår arbetsmarknad. De seriösa företag som vill ha ett gediget säkerhetsarbete klarar inte av att konkurrera med de oseriösa företag som inte vill.

Om vi ska komma till rätta med problemen måste vi jobba brett med alla de åtgärder som jag har nämnt; inte minst måste vi göra stora satsningar på att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Det behövs bättre samverkan mellan myndigheter, och jag ser fram emot de sekretesslättnader som förhoppningsvis ska göra samverkan lättare, så att vi på riktigt kan bekämpa sådant som inverkar på människors liv i Sverige.

Anf. 30 CICZIE WEIDBY (V):

Herr ålderspresident! Nu finns det många trådar att plocka upp här, och det finns flera saker där jag verkligen håller med Paulina Brandberg. Det gäller till exempel att arbetsmarknaden är riktigt skev och vidrig med en arbetslivskriminalitet som utnyttjar människor. Är det något som Vänsterpartiet vill, och alltid har velat, är det att det verkligen ska råda sjysta villkor på arbetsmarknaden, att det ska finnas en tydlighet i vem som anställer, vem som är anställd och vilket arbete som ska utföras. Det ska inte finnas några skumraskaffärer.

Vänsterpartiet säger ofta att det skulle vara rimligt att inte ha till exempel hur många underentreprenörer som helst. Ju fler underentreprenörer som tillåts på olika byggarbetsplatser, desto svårare blir det att veta vem som utför olika typer av arbeten. Då blir det också svårare att veta vem det

är som har ansvar. Man säger ofta att man inte riktigt vet vem som har det yttersta arbetsmiljöansvaret på till exempel en byggarbetsplats eller i skogen där många farliga arbeten utförs.

Jag kanske ska väcka en särskild interpellation om arbetslivskriminalitet, så att vi kan debattera frågan. Jag vill återkomma till frågan om kunskapen och viljan i att bedriva ett bra skyddsarbete så att ingen ska dö på jobbet. Men jag skulle också säga att det arbetet görs. Jag har jobbat många år på arbetsplatser där jag har varit både fackordförande och skyddsombud. På en sund och bra arbetsplats funkar skyddskommittéerna jättebra. Där finns en bra dialog i skyddskommittén mellan företagshälsovård och arbetsgivare, och där har man utrett de farliga momenten i ett arbete. Vilka saker får man inte göra? Vilka säkerhetsregler gäller, och så vidare?

Jag tror inte att det saknas en vilja, i alla fall inte från skyddsombudens och arbetarnas sida. Ärligt talat tror jag inte att det finns några arbetsköpare som struntar i frågorna, men vad är det som alltid styr? Tempot på många arbetsplatser gör att man gärna tullar på olika säkerhetsregler.

Jag har lyssnat på dokumentären som har sänts på Sveriges Radio: *Sista dagen på jobbet*. Paulina Brandberg var med i det sista avsnittet och kommenterade. Det är fruktansvärt att höra de olika berättelserna. Människor dör på jobbet, när de absolut inte hade behövt dö. Arbetsmiljöverket kommer ofta fram till att det fanns brister, antingen i att man har haft för bråttom att utföra vissa arbetsuppgifter eller i att man har jobbat ensam där man inte borde ha jobbat ensam. Säkerhetsföreskrifter har ibland inte varit tydliga.

Det finns en stelhet i att Arbetsmiljöverket har sett var någonstans det gick galet, polisen har sedan inte sett samma sak och åklagaren har inte ställt rätt personer inför rätta. Jag menar dock inte att något automatiskt skulle bli bättre för att någon ställs till svars, men för de personer som har förlorat en anhörig är det rimligt att de får veta varför en son, pappa eller dotter har dött på jobbet. Hur ska vi göra så att ingen annan ska göra det igen?

Anf. 31 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ålderspresident! Ledamoten och jag delar många uppfattningar i frågan. Vi delar också problembilden, det vill säga att det är omfattande problem som vi verkligen måste jobba hårt och målmedvetet med.

Ledamoten säger att kunskapen och viljan finns på våra arbetsplatser i Sverige. Jag delar i stor utsträckning den bilden. Jag var själv på ett studiebesök häromveckan på Byggbranschens Säkerhetspark utanför Arlanda-stad, och jag blev imponerad av det gedigna säkerhetsarbetet och säkerhetstänket där. Jag är övertygad om att den typen av systematiskt arbetsmiljöarbete är exakt vad vi behöver för att sänka statistiken.

Det problem jag tog upp i mitt tidigare anförande är vad vi gör när de företag som har kunskap och vilja inte kan konkurrera med de företag som inte har kunskap och vilja. Arbetet kostar pengar för företagen. Där krävs den gedigna satsningen på att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Jag är glad att vi håller på att bygga ut A-krimcenter i Sverige och att vi äntligen håller på att se över sekretessbestämmelserna så att vi kan jobba myndighetsgemensamt. Här krävs en satsning mellan polis, åklagare, Arbetsmiljöverket och Skatteverket. Alla berörda myndigheter som kan ha pusselbitar

i arbetet måste få förutsättningar att arbeta tillsammans så att vi kan bekämpa problemen. Då kan de friska företagen frodas och växa i Sverige.

En annan ansvarsfråga som vi måste titta på, som ledamoten också var inne på, gäller underentreprenörer. Vi måste såklart säkerställa att arbetsmiljöarbetet sker i alla led. Här har vi en viktig uppgift vid offentlig upphandling, och där är det viktigt att vi säkerställer att det gedigna arbetsmiljöarbetet och säkerhetsarbetet finns i alla led. Det är ytterligare en pusselbit där man från stat och kommuner kan agera så att de friska företagen får förutsättningar att leva och frodas i Sverige.

Sedan var det frågan om repression. Det är också viktigt att vid avsteg, vid brister i säkerhetsarbetet så att människor skadas allvarligt, blir sjuka eller till och med förlorar livet, ska man ställas till svars. Den här regeringen har ingen annan uppfattning. Det som jag gav uttryck för i intervjun är att det inte hjälper den som redan ligger i graven att någon ställs till ansvar. Därmed inte sagt att det här inte kan vara en viktig del. För de anhöriga till den som avlidit eller för den som skadats eller blivit sjuk är det såklart en viktig del i processen att bearbeta det som hänt. Men det gör tyvärr inte olyckan ogjord.

Anf. 32 CICZIE WEIDBY (V):

Herr ålderspresident! Det gläder mig att höra. Jag utgår också från att statsrådet Paulina Brandberg vet hur engagerad jag är i frågor om offentlig upphandling och hur mycket Vänsterpartiet har pratat om införandet av A-krim och hur vi ska kunna underlätta så att man verkligen kan komma åt den arbetslivskriminalitet som finns.

Jag ser verkligen fram emot att den här regeringen ska ta jättehårda tag mot detta och se till att vi har en hygglig och bra arbetsmarknad. Vi ska givetvis inte ha en arbetsmarknad där man kan gömma undan människor. Det har vi liksom lämnat bakom oss. Det var ju sådant man gjorde för hundra år sedan, och så gör vi inte längre. Det känns jättebra att vi är överens om detta.

Vi ska se hur jag ska förvalta min sista minut av talartiden.

Man måste givetvis kunna ställa någon till ansvar. Om ingen ställs till ansvar för att någon har dött, eller om det bara – och förstå mig rätt när jag säger ”bara” – blir en företagsbot, blir upplevelsen att företag ganska enkelt och smidigt kan köpa sig fria från ett visst ansvar. Det tror jag verkligen inte är bra. Man måste se över detta så att fler kan ställas till ansvar för de här brotten – även om jag givetvis inte heller tror att det förbättrar någonting, som statsrådet sa. Men det gäller i andra delar av regeringens arbete, där man säger att det bara är straff som förhindrar brott.

Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr ålderspresident! Jag plockar upp det ledamoten avslutade med. Den här regeringen påstår inte och har aldrig påstått att det bara är straff som kan förhindra brott, varken gällande andra brottstyper eller gällande arbetsmiljöbrott och dödsolyckor i arbetet.

Däremot är det såklart viktigt att det blir konsekvenser, särskilt för de aktörer som medvetet brister i sitt säkerhetsarbete. Det är någonting som den här regeringen kommer att fortsätta se till. Vi har ju bland annat gjort stora satsningar på åklagare och poliser för att de här väldigt resurskrävande utredningarna ska kunna hålla hög kvalitet och för att man ska

kunna få fram den bevisning som går att få fram så att man kan lagföra dem som går att lagföra.

Det gläder mig att vi har den här debatten här i dag. Det gläder mig också att jag och ledamoten har stor samsyn i de här frågorna. Jag hoppas att det betyder att det finns goda förutsättningar att hitta breda majoriteter i riksdagen för de åtgärder som behöver vidtas för att arbetet med detta ska kunna drivas framåt och för att vi ska kunna få till ett trendbrott i statistiken, som tyvärr har sett väldigt dålig ut i otroligt många år, och på riktigt få ned antalet personer som dör *på* jobbet och som dör *av* jobbet i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 208 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/881 vad gäller hanterade säkerhetstjänster

COM(2023) 209 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att stärka solidariteten och kapaciteten i unionen att upptäcka, förbereda sig inför och hantera cyberhot och cybersäkerhetsincidenter

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 26 maj

2022/23:370 Den statliga veterinärorganisationen på landsbygden

av *Daniel Bäckström* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 26 maj

2022/23:716 Ett uppdaterat ramverk för terroristlistning

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:717 Arbetslivskriminalitet

av *Sofie Eriksson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

Prot. 2022/23:114

29 maj

Svar på

interpellationer

Prot. 2022/23:114
29 maj

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.54.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 9 anf. 17 (delvis) och
av tjänstgörande ålderspresidenten Mikael Damberg därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Meddelande om frågestund	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 6 Ärenden för bordläggning	2
§ 7 Svar på interpellation 2022/23:304 om gasstöd till hushållen	2
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	2
Anf. 2 OLA MÖLLER (S).....	3
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	4
Anf. 4 OLA MÖLLER (S).....	4
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	5
Anf. 6 OLA MÖLLER (S).....	6
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	7
§ 8 Svar på interpellation 2022/23:327 om deltagande i North Sea Summit	7
Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	7
Anf. 9 MARIELLE LAHTI (MP).....	8
Anf. 10 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	9
Anf. 11 MARIELLE LAHTI (MP).....	10
Anf. 12 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	11
Anf. 13 MARIELLE LAHTI (MP).....	12
Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	13
§ 9 Svar på interpellation 2022/23:344 om ökad andel vindkraft i elmixen	13
Anf. 15 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	13
Anf. 16 ISAK FROM (S).....	15
Anf. 17 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	15
Anf. 18 ISAK FROM (S).....	16
Anf. 19 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	17
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:316 om arbetssituationen för polisen i region Nord	17
Anf. 20 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	17
Anf. 21 ISAK FROM (S).....	18
Anf. 22 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	19
Anf. 23 ISAK FROM (S).....	20
Anf. 24 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	21
Anf. 25 ISAK FROM (S).....	22
Anf. 26 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	23

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:360 om dödsolyckor i arbetslivet	23
Anf. 27 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	23
Anf. 28 CICZIE WEIDBY (V)	25
Anf. 29 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	25
Anf. 30 CICZIE WEIDBY (V)	26
Anf. 31 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	27
Anf. 32 CICZIE WEIDBY (V)	28
Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	28
§ 12 Bordläggning.....	29
§ 13 Anmälan om interpellation	29
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	29
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 12.54.	30